

GAZETA SASHA

2/22
opiskelu ja
työelämä

SISÄLLYS

3 Pääkirjoitus *Juho Pitkänen*

4 Puheenjohtajan terveiset *Maija Harju*

6 Taneli Dobrowolski: Matka Helsingistä Moskovaan
ja Moskovasta Helsinkiin *Anna Kananen*

11 Venäjän hyökkäyssota toimittajan arjessa *Elisa Airasvirta*

15 Matka kahteen eri todellisuuteen *Maria Roivas*

20 Jos ei me, niin kuka muu? *Aleksander Malinen*

24 Vaihtokertomus: syyslukukausi Tomskissa *Ella Asikainen*

27 Harjoittelut Prahassa 2020 & 2021 *Alina Jokela*

31 Jugoleffat *Omar Fasolah*

36 Sashan hallitus testaa Soplicaa *Juho Pitkänen*

PÄÄKIRJOITUS

Olen viime viikkoina pohtinut paljon omaa paikkaani. Viettänyt tunteja Googlessa etsimässä kiehtovia harjoitteluja, maisteriohjelmia ja kesäkursseja. Miettinyt, onko juuri tämä koulutusohjelma se mitä haluan tehdä, se mihin haluan sitoutua. Haluanko viettää loput opiskeluvuoteni Suomessa, saanko tästä todella tarpeeksi irti?

Olen kaivannut ulkomaille. Bukarestin lähiöihin, Varsovan pilvenpiirtäjien juurelle ja Budapestin-yöjunan kolinaan. Tutkimaan Kaukasian vuoria ja Tbilisin yöelämää.

On ollut vaikeaa pysyä paikoillaan.

Kenties tämä on meille Itä-Eurooppaan erikoistuville tyypillistä. Kun on niin tavattoman tiedonjanoinen tiettyä maata, kulttuuria tai kieltä kohtaan, ei aina ole helppoa olla tyytyväinen siihen, missä on nyt. Sokeutuu herkästi mahdollisuuksille ympärillään.

Gazetan kakkosnumeron tema on työelämä ja opiskelu. Meillä on upea ainejärjestö ja koulutusohjelma, joka tarjoaa mahdollisuuksia niin Suomessa kuin VIE-alueellakin. Toivottavasti numeromme muistuttaa kaltaisiani haaveilijoita siitä, että juuri tässäkin on aivan hyvä olla.

*Juho Pitkänen,
Gazetan päätoimittaja*

"Kun on niin tavattoman tiedonjanoinen tiettyä maata, kulttuuria tai kieltä kohtaan, ei aina ole helppoa olla tyytyväinen siihen, missä on nyt."

PUHEENJOHTAJAN TERVEISET

Viime aikoina Venäjää on kaikella oikeudella yritetty rangaista Ukrainassa käymästään sodasta pakotteilla, boikoteilla ja nopeutetuilla energiasiirtymillä. Samalla on tietysti myllääntynyt niidenkin ihmisten elämä, jotka ovat rakentaneet elämäntyönsä sen varaan, että Venäjän ja ei-Venäjän välillä on kulttuurillista, taloudellista tai akateemista yhteistyötä. Vaikka Venäjän sodan ensisijaiset uhrit ovat tietysti kymmenet tuhannet kuolleet ja miljoonat pakolaiset, Gazetan työelämäteeman vuoksi on yritettävä valaista sitäkin, miltä tulevaisuus näyttää niille, jotka ovat Venäjän ja itäisen Euroopan asiantuntijoita nyt tai lähitulevaisuudessa. Näissä terveisissä vuodatan omat, Venäjä-teemasta juontavat tunteeni, mutta sodan vaikutukset ohjaavat varmasti muutakin itäisen Euroopan maihin suuntautunutta työelämää ns. uusille urille.

Suomi jäädyttää korkeakoulu- ja tutkimusyhteistyön Venäjän kanssa. Virossa lopetetaan opiskelijaviisumien myöntäminen, turistiviisumit ovat olleet jo aiemmin tauolla. Suomessa keskustellaan kovasti siitä, mitä venäläisten viisumeiden kanssa tehdään.

Voi olla, että kuvittelen vain, mutta kaupassakin tuntuu, että “venäläiset” suolakurkut on mielenilmauksellisesti nostettu visusti alimmalle hyllylle. Ainakin isossa skaalassa Venäjän kanssa käydyn kaupan tyrehtyminen pakotteisiin ja käytännön mahdottomuuteen on surullinen todiste modernisaatioteorian ontuvuudesta: siitä, että taloudellinen keskinäisriippuvuus ei Venäjän osalta varsinaisesti johtanut täyteen demokratisoitumiseen. Kaikenlaisia fossiilisen energian yhteistyöhankkeita toki oli ennen Ukrainan sodan keväistä laajamittaistamistakin käynnissä laupeudentyön lisäksi hyötynäkökulmien perusteella, mutta ainakin jo energiayhtiö Helen on saanut painettua Venäjältä peräisin olevan tuontienergian osuuden nolnaan.

Legendaarinen Venäjä-toimittaja **Jussi Konttinenkin** menetti työlupansa Venäjällä. Hesarissa on julkaistu liuta haastatteluita sarjassa “Minä ja Venäjä”. Haastateltu on ihmisiä, joilla on “kiinnostava henkilökohtainen suhde Venäjään”. Tai ainakin *oli* kiinnostava henkilökohtainen suhde, sillä mennyt aikamuoto on haastatteluissa aikamoisen hallitseva. Kuten entinen ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paula Lehtomäki asian haastattelussa muotoilee: “Olen vuosikymmeniä ollut mukana tekemässä dialogia ja rakentamassa asioita siitä näkökulmasta, että myönteinen kehitys olisi mahdollista. Nyt se työ on tehty tyhjäksi. (...) Kun tullaan tähän päivään, mitään suhdetta [itänaapuriin] ei ole.” Minne katseen kääntääkin, Venäjä on pannassa, todella hyvä niin, mutta lisäksi Venäjä-tuntijoiden mahdollisuudet hyödyntää osaamistaan mietityttävät.

Pj, joka Unkarin osalta vihaa Orbánin politiikkaa, mutta rakastaa Unkarin parlamenttitalon uusgoottilaista arkkitehtuuria.

Ulkoministeriöstä muistetaan aina sanoa, että venäjän osaajia tarvitaan aina. Viimeisimmällä Sashan ekskursiolla kevään lopussa lausuntoa ryyditettiin kuitenkin kehotuksella tutustua Natoon ja turvallisuuspolitiikan tutkimukseen. Valitettavasti ainakin minulle tämä käänne, jossa Venäjän ja itäisen Euroopan asiantuntemukseen olisi hyvä liittää puolustus- ja sotilasasiain osaamista, ei ole ollut yllätyksistä onnellisin. Vaikka Venäjän ja itäisen Euroopan tuntemusta on voinut kerätä aiemminkin muistakin kuin työllistymisistä, esimerkiksi rakkaudesta lajiin, on etenkin Venäjän tuntemuksen yleishyödyllisyys työmarkkinoilla ollut hyvää plussaa. Juuri nyt Venäjä-asiantuntijuuden opintoja ei voi kuitenkaan ainakaan lyhyellä tähtämellä tai hyvällä omallatunnolla myydä työelämärelevanssi edellä, ellei unelmien työnantaja satu olemaan Puolustusvoimat tai Supo.

Oma ammatillinen idolini ja yleisesti sankariainesta on ollut jo pidempään Suomi-Venäjä-seuralla kulttuuriyhteistyötä edistävä **Merja Jokela**, jonka (seuralla harjoittelussa ollessani) todistin edistävän loppumattomalla tarmolla ruohonjuuritason kansalaisyhteiskunnan yhteistyötä Suomen ja Venäjän välillä. Vaikka Venäjän demokratisoitumisen laskusuhdanteesta olisi mitä jälkiviisasteltavaa, ajattelin itse seistä sen takana, että naapurimaissa asuvien ihmisten toisiinsa tutustuminen on lähtökohtaisesti hyvä idea. Jokelan jalanjalkien seuraamisen varaan tuskin silti voin toimeentuloani perustaa, sillä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden yhteistyön jatkumisesta Venäjän suuntaan ei kukaan uskalla sanoa mitään muuta, kuin että toistaiseksi huonolta näyttää. Siitä huolimatta jatkan opintojani Venäjän aluetutkimuksessa ja venäjän kielessä, eikä kyseessä ole vain upotetut kustannukset.

Sillä maaliskuun lopulla, reilu kuukausi sodan alkamisen jälkeen ja muutamaa päivää ennen yhteishaun päättymistä yritän saada kurssitöitä tehtyä huonolla menestyksellä ja käytän aikaani etupäässä sotauutisoinnin seuraamiseen. Vastaan tuli Ylen haastattelu, jossa venäjän kielen ja kulttuurin professori **Sanna Turoma** murehtii venäjän kielen opiskelun suosion kohtaloa yhteishaussa sodan vuoksi, vaikka venäjän osaamista tarvitaan esimerkiksi ukrainalaisten pakolaisten auttamiseksi. Juttu oli sydäntäsärkevä myös siksi, että professori Turoma on elämäntyönsä hedelminä muun muassa toimittanut yhdessä **Kirsti Ekosen** kanssa parhaan tietokirjan, jonka olen koskaan lukenut: *Venäläisen kirjallisuuden historian* (Gaudeamus 2011). Juttua lukiessani mietin, mistä kaikista kulttuuriin ja kieleen liittyvistä kysymyksistä Turomalla voisi olla loputtoman kiehtovaa sanottavaa, vaikka Venäjän nykyisen poliittisen johdon anteeksiantamattoman sotapolitiikan vuoksi Turomaa haastateltiinkin lähinnä alansa auringonlaskun valaistuksessa.

Ehkä kyseessä oli urakehityksen kannalta tyhjyyden kutsuun vastaaminen, mutta laitoin haastattelun luettuani siltä istumalta paperit sisään kielten kandiohjelman, Venäjän kielen ja kirjallisuuden opintoihin. Toisaalta tein myös sen, mitä jokainen uravalinnoissaan autuas muistaa aina suosittaa: mene sitä kohti mikä kiinnostaa, äläkä katso ohimeneviä olosuhteita, sillä asioilla on tapana johtaa toisiin, ja niin edelleen. Vaikka Venäjän aloittama sota varjostaa työelämän lisäksi elämää ihan ylipäättään, en kykene tai edes halua ryhtyä luopumaan palavasta kiinnostuksesta kieleen ja kulttuuriin. Myös sodilla on tapana loppua, ja on hyvä, ettei kaikkia puita ole poltettu, kun lopulta Ukrainassa ja Venäjällä aletaan räjäyttämisen sijaan rakentaa siltoja, sitten joskus.

Demokratisoitumista Venäjällä edelleen odottaen
Maija Harju
Sasha ry:n puheenjohtaja 2022

TANELI DOBROWOLSKI:

matka Helsingistä Moskovaan
ja Moskovasta Helsinkiin

TEKSTI: ANNA KANANEN

KUVITUS: MAIJA HARJU

Taneli Dobrowolski on palannut puolitoista päivää ennen haastattelua Moskovasta Helsinkiin. Tällä kertaa hän on tullut jäädäkseen – ainakin toistaiseksi. Venäjällä viisi vuotta viihtynyt Dobrowolski työskenteli Suomen suurlähetystössä Moskovassa lehdistöneuvoksen tehtävässä.

Ennen Moskovaa opinnot ovat vieneet lukioon Hollolaan ja yliopistoon Tampereelle ja työt Helsinkiin. ”Kyökkivenäjää” kotona puhunut Dobrowolski ei vielä kahta viikkoa ennen ylioppilaskirjoituksia osannut venäjän kaunokirjaimia, vaan joutui opettelemaan kirjoittamaan kyrillisin kaunokirjaimin pärjätäkseen ylioppilaskokeessa.

Valtio-oppiin ei pääsykoekirjoja lukematta päässyt sisään. Kaunokirjaimien opettelu kuitenkin kannatti ja Dobrowolski aloitti slaavilaisen filologian opiskelun Tampereella. Venäjän kielen lisäksi Dobrowolski pääsi tutustumaan venäläiseen kirjallisuuteen ja taiteeseen. Opiskeluaikaa Dobrowolski kuvailee melko huolettomaksi, mutta oli siinä hankaluutensakin.

”Olin hakoteillä siitä, miten yliopistossa opiskellaan. Opiskelu oli aika hidasta. En tiennyt, miten sivuaineita valitaan tai kurssivalintoja suunnitellaan.”

Sivuaineopintoja kertyi lopulta muun muassa tiedotusopista, valtio-opista ja puheopista. Työt ja opiskelu limittyivät, minkä vuoksi yliopistoaikakin kenties venähti ja maisterintutkinto jäi viittä vaille valmiiksi.

*Kirjoittaminen on leimannut monia
Dobrowolskin työtehtäviä, myös
lehdistöneuvoksen pestiä.*

Dobrowolskin ensimmäiset työt eivät liittyneet mitenkään Venäjään. Vuosien varrella hän on kuitenkin kirjoittanut useita eri blogeja Venäjään liittyvistä aiheista. Yksikään niistä ei enää ole aktiivinen – harmi, sillä *Gazetan* lukijoista saisi varmasti aktiivisia seuraajia. Kirjoittaminen on kuitenkin leimannut monia Dobrowolskin työtehtäviä, myös lehdistöneuvoksen pestiä.

Varsinaisella diplomaattiuralla Dobrowolski ei ole. Koska tutkinto jäi kesken, ei kaikkia työtehtäviä pysty hakemaan. Myös ulkoministeriön diplomaattuuralle valmentava Kavaku edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa.

Lähtiessään erityisvirkamieheksi lehdistöneuvoksen virkaan Moskovaan Dobrowolski aavisteli noin 60-prosenttisesti, mitä työ tulee pitämään sisällään. Lähetystön maakuvayksikköön sijoittuneen tehtävän perimmäinen tarkoitus oli kertoa Suomesta, Suomen kulttuuritarjonnasta ja suomalaisista yrityksistä venäläisille. Yksikössä järjestetään erilaisia tapahtumia, muun muassa suomalaisten muusikoiden konsertteja ja taiteilijoiden näyttelyitä. Toisaalta yksikön tehtäviin kuuluu mediaseuranta, ja yksikössä seurataan sitä, mitä Venäjällä Suomesta kirjoitetaan. Myös sujuva ja selkeä viranomaisviestintä ja sen kehittäminen oli Dobrowolskille tärkeää.

Ajatuksissa oli, että työ on unelma-ammatti – ja sitä se olikin. Kolmen vuoden pesti muuttui viideksi, minkä jälkeen oli kuitenkin palattava Suomeen. Paluumatka Moskovasta kulki Pietarin kautta. Suomen ja Venäjän välillä matkustaminen on parin viime vuoden ajan ollut hankalampaa kuin aikaisemmin.

”Jos omaa autoa ei ole, ainoa vaihtoehto Moskovan ja Suomen välillä matkustamiseen on ensin mennä junalla tai lentäen Pietariin ja sieltä bussilla Suomeen. Nyt, kun rajat heinäkuun alussa aukesivat, ovat esimerkiksi virolaisen Lux Expressin liput olleet aika kiven alla. Itse ostin lipun kuukausi sitten, ja nyt noin kuukaudeksi eteenpäin kaikki liput on myyty. Vuoroja on lisätty elokuun alusta lähtien, mutta kysyntä on silti kovaa.”

РАСПРОДАНО

VÄLJÄ MÜÜDUD

TRIP SOLD OUT

Muutoksia, kriisejä ja digiloikkaa Moskovassa

Viiteen vuoteen on mahtunut Moskovassa paljon: ensin pandemia ja sitten sota. Liikkumisrajoitusten myötä kaupunki muuttui kuhisevasta muurahaispesästä hiljaiseksi ja suljetuksi. Liikennettä oli vähän ja ilmanlaatu parani. Pandemia vaikutti työntekoon olennaisesti.

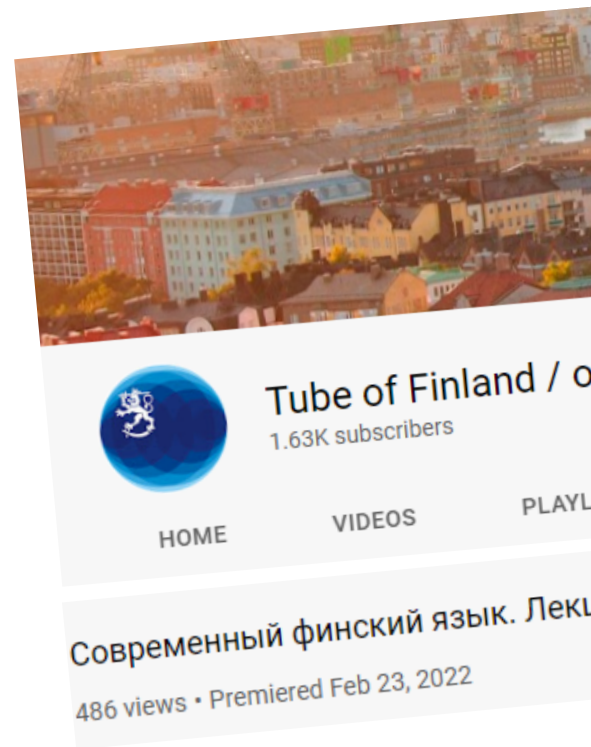
Dobrowolskin ensimmäiset kolme vuotta lähetystössä ennen pandemiaa olivat aika normaalia aikaa, vaikka sattuikin muutamia tapauksia, jotka heikensivät Venäjän ja lännen suhteita. Sellainen oli esimerkiksi **Sergei ja Julija Skripalin** myrkytys, joka aiheutti myös diplomaattikarkotuksia Moskovasta. Sitten tuli korona.

Скрипали пандемия Навальный "«специальная военная операция»"

Uutisvirtaa lehdistöneuvosvuosilta. Skripaleista
pandemiaan, Navalnyn myrkytykseen ja
"erikoisoperaatioon"

Kun siitä selvittiin, piti lähetystön maakuvayksikössä keksiä uusia formaatteja kaiken sen tilalle, mitä oli siihen mennessä tehty. Vaikka lähetystöllä oli aikaisemminkin jo jonkin verran online-tilaisuuksia, -tapahtumia ja -kampanjoita, pandemian myötä siirryttiin kokonaan online-formaatteihin, lähetystölle perustettiin oma Youtube-kanava ja tapahtumia järjestettiin etäyhteyksin. Moskovassa melko normaaliin elämään alettiin palata jo viime syksynä. Helmikuussa oltiin kuitenkin jo uuden kriisin edessä: Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja koko Eurooppa järkyttyi.

Pandemian ensimmäisinä viikkoina lähetystössä pyrittiin lähinnä keräämään tietoa siitä, millainen pandemiatilanne Venäjällä vallitsi. Tärkeintä oli saada kaikki lähtöhaluiset Venäjällä olevat suomalaiset palaamaan Suomeen, koska liikenneyhteydet pikkuhiljaa hankaloituivat ja rajat alkoivat mennä kiinni.

Kevään aikana myös Dobrowolskin työtehtävät liittyivät pitkälti sotaan. Sosiaalisen median tilejä jäädytettiin ja erilaisia hankkeita ajettiin alas. Tosiaan: lähetystön Instagram-tilin @finlandinmoscow:n viimeinen julkaisu on helmikuun 21. päivästä.

"Oli aistittavissa, että ihmiset ovat järkyttyneitä ja huolestuneita. Oma tuttavakuplani on enimmäkseen liberaaleja ja länsimaista kiinnostuneita, ja huoli sodasta näkyi."

Monet länsimaiset brändit ovat lähteneet Venäjältä, minkä seurauksena ympäri Moskovaa on tyhjiä liiketiloja. Lopettaneiden yritysten tilalle on kuitenkin tullut jo uusia ja liiketilat ovat täyttyneet.

”Sellaista maailmanlopun tunnelmaa ei tullut. Asioihin valitettavasti turtuu. Toisaalta monet og-toimijat ovat joutuneet lopettamaan ja se oli ehkä eniten aistittavissa.”

”Maailmanlopun tunnelmaa ei tullut. Asioihin valitettavasti turtuu.”

Takaisin Suomeen – ainakin toistaiseksi

Dobrowolski oli Suomeen paluun osalta ehtinyt toivoa, että ehtisi pari-kolme kuukautta vain lepäillä. Työnhaku on kuitenkin käynnissä, ja lepotauko saattaa jäädä lyhyemmäksi. Venäjän työpaikat eivät tällä hetkellä ole kiikarissa. Nyt haetut paikat ovat Suomesta ja liittyneet lähinnä viestintään ja tiedottamiseen.

”Vielä viime vuoden puolella ajattelin, että voisin jäädä Moskovaan tai Pietariin yksityiselle sektorille, jos jostain suomalaisesta yrityksestä löytyisi kiinnostava työtehtävä. Nyt kevään aikana on kuitenkin kirkastunut, että on hyvä päästä kotimaahan vetämään henkeä.”

Sota vaikutti päätökseen kahta kautta. Toisaalta suomalaiset yritykset ovat lähteneet Venäjältä ja työllistyminen paikan päällä voi olla vaikeaa. Toisaalta sota vaikuttaa henkisesti Venäjällä vallitsevaan ilmapiiriin. Yleensä optimistisesta Dobrowolskista pessimismikin on sodan myötä ottanut hieman valtaa.

”Omassa työssä lähetystössä oli pakko ymmärtää se, että lähetystössä tehdään töitä Suomen ja suomalaisten eteen. Valtavan aktiivisen ja päällekkäyvän sotautisoinnin jatkuva seuraaminen oli kuitenkin henkisesti väsyttävää ja vaikeaa. Valtakunnallisista uutislähetyksistä tulee toivoton tunne: että kukaan ei voi mitään.”

Helsingissä viisi vuotta ennen Moskovaan lähtöä asunut Dobrowolski on nyt asettunut Herttoniemeeseen patjan ja muutaman tavaran kanssa. Muita tavaroita odotellaan vielä Moskovasta.

”Moskovassa ja Helsingissä on molemmissa hyvät ja huonot puolensa. Helsingissä pidän siitä, että viranomaisiin ja esimerkiksi muuttoon ja osoitteenmuutokseen liittyvät asiat toimivat hyvin. Täällä on turvallinen olo siitä, että ei joudu ainakaan sellaisiin ongelmiin, joita ei ole itse aiheuttanut.”

Moskovassa puoleensa veti metropoli, jossa jatkuvasti tapahtuu. Pandemia toki vaikutti suurkaupunginkin kuhinaan, mutta ennen pandemiaa tekemisestä ei ollut pulaa. Moskovan keskustaa on uusittu ja joukkoliikenne toimii. Viranomaisasioiden hoitaminen taas saattoi olla tuskastuttavan vaikeaa.

”Lähetystössä auttoi todella paljon se, että lähetystön hallintoyksikkö hoitaa muiden työntekijöiden puolesta esimerkiksi muuttoon, osoitteenmuutokseen, kännykkäliittymiin ja pankkitileihin liittyvät asiat. Niihin ei tarvinnut itse uhrata niin paljoa hermoja ja energiaa.”

Venäjälle paluun Dobrowolski näkee kuitenkin mahdollisena.

”Venäjälle paluu on ihan hyvin mahdollista. Viimeiset 15 vuotta olen tosin ollut pelkästään Venäjään liittyvissä tehtävissä, ja tietysti siitä on hyötyä, että maan ja toimintaympäristön on oppinut tuntemaan hyvin ja että on verkostoitunut ja on kokemusta erilaisista Venäjään liittyvistä tehtävistä. Ehkä jossain vaiheessa on kuitenkin hyvä tehdä jotain muutakin ja laajentaa omaa kapeaa sektoria. Luulen, että en pariin-kolmeen vuoteen ainakaan tietoisesti hae mitään Venäjään liittyvää tehtävää, ellei jotain todella mielenkiintoista avaudu. Mutta ehkä sitten myöhemmin.”

Kaupunkitutkimusta, kotimaanmatkailua ja syntetisaattoriteknoa

Venäjältä käteen on jäänyt monia asioita. Moskovassa jonkinlaiseksi muoti-ilmiöksi muodostunut kaupunkitutkimus, *urbanistika*, kiinnostaa Dobrowolskiakin. Sen tarkoituksena on tutkia rakentamista, tiloja ja tarpeita kaupunkikulttuureissa. Harrastusta Dobrowolski aikoo jatkaa Helsingissä.

Erilaisten niche-asioiden harrastamisen Dobrowolski näkee Moskovassa helpoksi. Miljoonakaupungissa löytyy aina joku, joka on kiinnostunut samoista asioista. Pandemian aikana Dobrowolski hurautti syntetisaattoriteknoon ja sen tuottamiseen. Myös Suomessa on kuitenkin puolensa.

”Moskovassa kaipasin Suomesta tietynlaista yhteiskunnallisen turvallisuuden tunnetta. Esimerkiksi matkailuautoilu on Suomessa helppoa. Parkkeerata voi lähes mihin tahansa, eikä turvallisuutensa puolesta tarvitse pelätä.”

Vaikka Dobrowolski on kääntänyt katseensa ainakin hetkeksi pois Venäjästä, näkee hän Venäjän asiantuntijuudelle kysyntää tulevaisuudessa.

”Sota tietysti vaikuttaa myös Venäjän asiantuntijuuteen. On kuitenkin muistettava, etteivät kaikki yhteydet Venäjään ole katkenneet. On myös muita venäjänkielisiä maita ja lisäksi venäläisiä on paljon töissä ulkomailla. Kukaan ei voi ennustaa tulevaa. Venäjä on Suomen naapurimaa, eikä tarve Venäjän asiantuntijoille tule kuitenkaan loppumaan.”

Haastattelun jälkeen Kalasatamaan syntetisaattoriostoksille suuntaava Dobrowolski suosittelee Venäjästä kiinnostuneille Youtubessa *The Люди* -kanavaa. Suosituslistalla on myös kotimaanmatkailu, matkailuautolla tai ilman.

Venäjän hyökkäyssota toimittajan arjessa

TEKSTI JA KUVAT: ELISA AIRASVIRTA

ILTA-SANOMAT

Vuoden ensimmäinen puolikas on tehnyt toimittajien arjesta kiireisen. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on vaikuttanut kansainvälispoliittisiin areenoihin ja niissä käytyihin keskusteluihin valtavasti. Oikeastaan sota muutti kaiken.

Suomessa ällistytettiin nopeasti siitä, että emme ehkä sittenkään tunteneet Venäjää niin hyvin kuin oletimme, ja seuraukset ovat maallemme olleet sen mukaiset. Ennen vastahakoisesti Natoon suhtautunut Suomi on nyt matkalla sotilasliittoon historiallisen nopealla aikataululla. Tätä edelsi suomalaisten ja kansanedustajien poikkeuksellisen nopea, lähes yksimielinen mielenmuutos Naton suhteen.

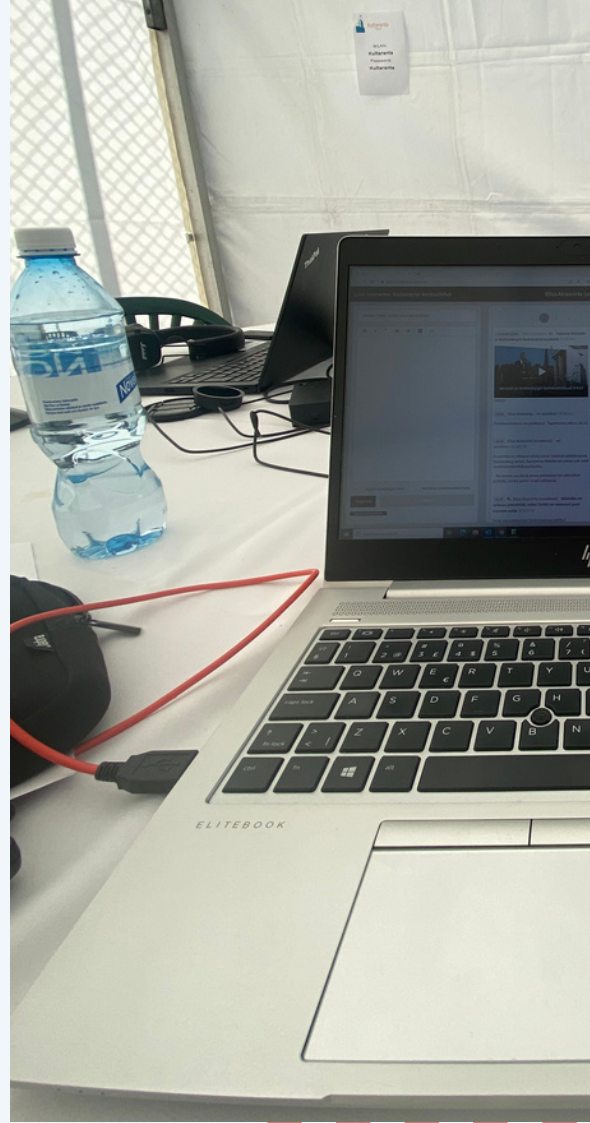
Aloitin työni politiikan toimittajana Ilta-Sanomissa perjantaina 25. helmikuuta. Venäjä oli edellisenä päivänä hyökännyt Ukrainaan. Helmikuun lopulta lähtien lähes kaikkia uutisaiheitani on leimannut Venäjä, sota, Ukraina ja Nato. Muut aiheet lienevät yhden käden sormilla laskettavissa.

Järkyttävä tilanne Ukrainassa on opettanut minulle toimittajana paljon Venäjästä ja sodan aikana liikkuvasta dis- ja misinformaatiosta. Johanna Vehkoo (2021) kirjoittaa hyvin käsitteiden eroista vääristeltyä tietoa koskevassa [artikkelissaan](#):

Misinformaatio on tahattomasti levitettyä väärää tietoa, kun taas disinformaatio on tahallisesti levitettyä väärää tietoa. Misinformaatiota käytetään tavallisesti kattokäsitteenä, kun puhutaan harhaanjohtavan tiedon laajasta kentästä, tai jos väärän tiedon levittäjän motiivit eivät ole tiedossa.

Erityisesti keväällä työssäni korostui vahvasti se, ettei mihinkään netistä löytyvään sotaan liittyvään tietoon voinut ensisilmäyksellä luottaa. Opin myös, kuinka hankalaa on löytää tietojen oikeille juurille. Lähteet on aina täytynyt selvittää hyvin. Jos siihen ei ole itse pystynyt, on tullut odottaa, että joku suurempi luotettava uutissivusto tai -toimisto onnistuu vahvistamaan tiedot. Usein on täytynyt pohtia myös sitä, kuinka yksityiskohtaisia tietoja jaetaan.

Kerran sain tehtäväkseni selvittää sosiaalisessa mediassa kulovalkean tavoin liikkuvaa videota. Videossa sotilasajoneuvo ajoi liikkuvan auton päältä Kiovan alueella. Jotkut väittivät, että ajoneuvo oli ukrainalaisten, toiset väittivät sen olevan venäläinen, kun taas kolmannet sanoivat ajoneuvon olevan ukrainalainen mutta sitä ajaneiden henkilöiden olleen venäläisiä.

Oli myös epäselvää, oliko video oikeasti Ukrainasta – tai oliko se aito alkuunkaan. Jotkut arvioivat, että sotilasajoneuvo ohjattiin henkilöauton päälle tahallaan, kun toisten mielestä se selvästi suistui omalta kaistaltaan auton päälle. Erilaisia huhuja liikkui myös siitä, selvisikö henkilöautossa ollut ihminen yliajosta. Kesti jonkin aikaa, kunnes luotettava uutissivusto Sky News vahvisti videon todenperäisyyden. Yliajo tapahtui Kiovassa ja autossa ollut mieshenkilö selvisi.

Toinen tapaus liittyy Sanna Marinin vierailuun Butšassa. Huomasimme, että netissä liikkuu kuva luotiliiveihin pukeutuneesta järkyttyneen näköisestä pääministeristämme. Marinin vierailusta kaupunkiin ei ollut tiedotettu etukäteen, joten ainut ”tieto”, joka meillä oli, oli tuo netissä jaettu kuva.

Tiedon vahvistamisessa ei auttanut Marinin esikunnan radiohiljaisuus. Arvelimme, että kuva saattaa olla taidokkaasti väärennetty eikä Marin tosiasiaa liiku pommitetussa ukrainalaiskaupungissa. Yhden vahvistamattoman kuvan perusteella on vaikeaa vetää minkäänlaisia johtopäätöksiä saati skuppeja. Lopulta selvisi, että Marin todella oli Ukrainassa. Valtioneuvosto julkaisi lyhyen twiitin, jossa vierailusta ilmoitettiin. Twiitti julkaistiin, kun suomalainen lehdistö oli jo saanut vahvistetun tiedon pääministerin vierailusta. Vaikutti siltä, että tämä ei ollut se tapa, miten Marinin esikunta oli suunnitellut asiasta tiedotettavan.

Selkeän esimerkin Venäjän syöttämästä disinformaatiosta antaa kolmas tapaus toukokuulta. Suomessa järjestettiin maavoimien Arrow 22 -sotilasharjoitus, johon osallistui kansainvälisiä joukkoja Britannian, Latvian, Yhdysvaltojen ja Virosta. Harjoitus järjestettiin Niinisalossa ja Säkylässä Länsi-Suomessa.

Monet olivat Suomessakin huomanneet, kun sotilaskalustoa kuljetettiin harjoitusta varten läntiseen Suomeen. Venäjän turvallisuuspalvelu FSB:hen ja Kremliin kytkeytyneet propagandasivustot kuitenkin uutisoivat Venäjällä, että Suomi on kuljettamassa kalustoaan itärajalle:

Asiantuntijat huomauttavat, että tällaiset Suomen vallanpitäjien toimet ovat eskalaatio, joka voi pakottaa Venäjän vastatoimiin. Heidän mukaansa Venäjä saattaa lähettää joukkojaan Suomeen. (Ote Novorossija-propagandasivun uutisesta, käänttänyt Arja Paananen, 2022.)

Haastattelin aiheesta Ulkopoliittisen instituutin Mika Aaltolaa, joka muistutti, että Venäjä on kohdistanut Suomeen vaikuttamisyriä myös ennen kuin Natoon liittyminen nousi ajankohtaiseksi aiheeksi. Aaltolan mukaan valeutisten tärkein kohdeyleisö eivät suinkaan ole suomalaiset, vaan Venäjän kansalaiset.

"On selvää, että Venäjän ja Itä-Euroopan opinnoistamme on ollut rutkasti hyötyä toimittajan työssä. Vaikka netistä hakemalla löytyy nykyään lähes mitä tahansa informaatiota, hyvät taustatiedot helpottavat juttujen tekemistä, nopeuttavat prosessia ja auttavat hakemaan lisätietoa."

Uutisvirta on kevään ja kesän ajan ollut Venäjän aloittaman sodan värittämää. On selvää, että Venäjän ja Itä-Euroopan opinnoistamme on ollut rutkasti hyötyä toimittajan työssä. Vaikka netistä hakemalla löytyy nykyään lähes mitä tahansa informaatiota, hyvät taustatiedot helpottavat juttujen tekemistä, nopeuttavat prosessia ja auttavat hakemaan lisätietoa. Myös haastatteluihin valmistautuminen on nopeampaa, kun aiheesta tietää edes jotakin etukäteen.

Omalla kohdallani olen todennut, että tietämys Venäjästä ja maan historiasta on ollut arvokasta. Pääsinpä jopa keskustelemaan poliittisen historian dosentin Heino Nyysösen kanssa geopolitiikan oppi-isän Halford Mackinderin teoriasta kirjoittaessani juttua Putinin samaistumisesta Venäjän laivastoa kehittäneeseen Pietari Suureen. Myös venäjän kielen osaaminen on näinä aikoina kenties entistä tärkeämpi taito, jota itselläni ei kuitenkaan vielä ole.

Esimerkkejä sodan myötä ilmenneistä journalistisen työn vaikeuksista sekä mis- ja disinformaatiosta olisi vielä useita. Niihin kuuluvat muun muassa netissä levinneet kuvat ja videot, joiden on väitetty olevan ajankohtaisia ja Ukrainassa kuvattuja mutta jotka ovat tosiasiallisesti saattaneet olla vanhoja tai täysin lavastettuja tai manipuloituja.

Viime aikoina netissä on levinnyt myös paljon spekulatioita Vladimir Putinin terveydentilasta. Esimerkiksi heinäkuun lopussa huomion varasti Putinin käsi. Hänestä kuvattujen videoiden perusteella näyttää siltä, ettei hän voi käyttää oikeaa kättään. Vielä enemmän internet tuntuu täyttyvän erilaisten "asiantuntijoiden" näkemyksistä siitä, mikä sairaus – jos mikään – Putinia vaivaa. Vaikka spekulatiot ovat mielenkiintoisia, on syytä harkita tarkasti, mistä lopulta kirjoitetaan.

OPINTOMATKARAPORTTI

TEKSTI JA KUVAT: MARIA ROIVAS

MATKA

KAHTEEN ERI

TODELLISUUTEEN

Taustalla: Skopjen katukuvaa. Keskusta on vuorattu Skopje 2014-projektin puitteissa patsailla ja marmorilla, mutta paikalliset olivat montaa mieltä siitä, olisiko samalla rahalla (80-500 miljoonaa euroa) saatu parempaa vastinetta, jos se olisi pistetty johonkin muuhun.

Näinä aikoina opintomatkakohteen päättäminen oli haaste, mutta lopulta koronapandemian aiheuttaman vuosien tauon jälkeen VIEExpert-opiskelijat pääsivät matkaan. Alun perin tarkoituksenamme oli kesäkoulun äänestystulokseen pohjaten matkustaa Kazakstaniin, mutta maassa vuoden 2022 alussa alkaneet levottomuudet saivat meidät muuttamaan suunnitelmiamme. Toinen kesäkoulussa päätetty vaihtoehtomme oli Ukraina. Ei ole vaikea arvata, mitä tälle suunnitelmalle kävi, kun 24. helmikuuta Venäjän aloitti hyökkäyssodan Ukrainaan.

Tässä tilanteessa alkoikin pohdinta siitä, mihin tässä maailmantilanteessa uskaltaa matkustaa. Tuli mieleen myös ajatus, että onnistummeko manaamaan uuden konfliktin, maanjäristyksen tai muun katastrofin, kun päätämme nyt lähteä jonnekin. Levottomuuksien ja sodan lisäksi myös koronapandemian asettamat erilaiset matkustusrajoitukset vaikuttivat matkakohteemme valintaan. Pitkän pohdinnan päätteeksi päädyimme lähtemään Kosovoon ja Pohjois-Makedoniaan. Näin ollen 3. huhtikuuta alkoi matkamme kahteen eri todellisuuteen, mikä oli jotain, mitä emme ennen reissua osanneet odottaa.

"Näin ollen 3. huhtikuuta alkoi matkamme kahteen eri todellisuuteen, mikä oli jotain, mitä emme ennen reissua osanneet odottaa."

Länsi-Balkan valitettavasti muistetaan 1990-luvun Jugoslavian hajoamissodista, jotka olivat monimutkaisia eri etnisten ja poliittisten ryhmien välillä tapahtuneita sotilaallisia konflikteja. Kuitenkaan Kosovon ja Pohjois-Makedonian nykypäivän sisäisistä ja maiden välisistä haasteista meillä ei ennen opintomatkaa ollut ymmärrystä, vaikka toki Kosovon asema Serbiaan nähden oli jossain määrin tuttu asia.

Katukuvaa Skopjesta. Albaniankielinen teksti katukyltissä on sutattu. Tällaista näkyi paljon tietyissä kaupunginosissa.

Muistomerkki, joka on rakennettu 20 145 mitalista, jotka symboloivat ja kunnioittavat albaaninaisten monipuolista panosta ja uhrauksia 1998–1999 sodassa Kosovossa. Samalla muistomerkki muistaa raiskausta julmana sodankäynninvälineenä, jota Serbian joukot käyttivät viimeisessä sodassa lähes 20 000 naista vastaan.

Konfliktit näkyivät myös katukuvassa etenkin Pristinassa. Konflikteilla tarkoitan aseellisten ja väkivaltaisten konfliktien lisäksi myös yksilöiden ja ryhmien tasolla ja välillä ilmeneviä eri väkivallan muotoja. Ne voivat olla fyysisten lisäksi myös rakenteellisia eli näkyvät yhteiskunnan tasolla siinä, miten esim. eri ihmisryhmiä kohdellaan. Näimme Kosovossa pommitetun koulurakennuksen ja monenlaisia muistomerkkejä sekä kunnianosoituksia Natolle ja Yhdysvalloille. Ajoimme myös serbien asuttaman enklaavin Štrpcen läpi, jossa yhtäkkiä kaikki katukyltit olikin kirjoitettu kyrillisillä aakkosilla ja puhelimen sijainniksi muuttui Serbia. Pohjois-Makedonian pääkaupunki Skopjessa konfliktit näkyivät esimerkiksi albaniankielisten kylttien sotkemisena ja peittämisenä sekä voimakkaasti segregoituneina asuinalueina.

*"Pohjois-Makedoniassa
tapaamamme ihmiset
tunsivat suurinta
yhteenkuuluvuutta Serbiaan
ja Venäjänkin lippuja liehui
joissakin paikoissa."*

Syy siihen, miksi raportin otsikko on "Matka kahteen eri todellisuuteen", on se, että siltä matkalla useaan otteeseen tuntui, vaikka meidät otettiin kaikissa vierailukohteissa todella lämpimästi vastaan. Kun raja ylittyi, tuntui, että yhteiskunnalliset valtasuhteet ja paikallisten ihmisten käsitys todellisuudesta muuttui. Kosovon ja Pohjois-Makedonian arvomaailmat olivat jossain suhteessa jopa vastakkaiset. Yhtäkkiä yksi etninen ryhmä onkin vähemmistöasemassa ja ei omaa samoja oikeuksia kuin toisessa maassa. Vaikka Pohjois-Makedoniassa onkin suuri albaanivähemmistö, yliopistossa, jossa vierailimme Skopjessa, ei pystynyt opiskelemaan albanian kieltä. Monia muita kieliä, venäjä ja englanti mukaan lukien, mainittiin. Pohjois-Makedoniassa tapaamamme ihmiset tunsivat suurinta yhteenkuuluvuutta Serbiaan ja Venäjänkin lippuja liehui joissakin paikoissa.

Pohjois-Makedoniassa naapurimaasta Kosovosta ei paljoa puhuttu, ja silloin kun puhuttiin, tuotiin esille pelot Suur-Albaniasta ja mafian rikollisesta toiminnasta. Skopjen valtiollisen yliopiston opiskelijat mainitsivat Serbian heidän läheisimmäksi ystäväkseen naapurimaista. Kosovossa taas oltiin voimakkaasti kallellaan EU:hun ja ”länteen”. Tällainen länsi-itä dikotomia toistui läpi matkan. Kosovossa EU:n, Yhdysvaltojen ja Naton ihannoitiin tuntui hieman huvittavalta ja etenkin rauhan- ja konfliktintutkimuksen opiskelijana ristiriitaiselta, mutta kosvolainen ystäväni sanoi hyvin, että ilman Natoa ei välttämättä olisi Kosovoa eikä kosvolaisia. Se on realiteetti, josta ollaan Yhdysvalloille ja Natolle kiitollisuudenvelassa.

NEWBORN on muistomerkki, joka esiteltiin yleisölle vuonna 2008 samana päivänä, kun Kosovo virallisesti julisti itsensä itsenäiseksi. Se merkitsee vastasyntynyttä ja uudestisyntynyttä. Muistomerkki on maalattu eri vuosina eri tavoilla. Esimerkiksi 2013 se maalattiin niiden maiden lipuilla, jotka olivat tunnustaneet Kosovon itsenäisyyden.

Myös se, miten Venäjän hyökkäykseen suhtauduttiin näissä kahdessa maassa, oli silmiinpistävä. Kosovossa sota mainittiin lähes jokaisessa vierailukohteessa. Hyvin kiinnostuneita oltiin myös siitä, mitä me ajattelemme Suomen Natoon liittymisestä. Tällöin päätöstä ei vielä oltu tehty. Pohjois-Makedoniassa, Skopjen keskustassa, pistäydyimme ukrainalaisten pakolaisten pitämälle rahankeräyspisteelle ja keskustelimme heidän kanssaan. He kertoivat suoraan, että pohjoismakedonialaiset eivät ole kovin innokkaita lahjoittamaan rahaa eivätkä osoittamaan muutakaan tukea ukrainalaisille. He kertoivat jopa kohdanneensa negatiivista huutelua ohikulkijoilta.

Keskeiset esiin nousseet asiat molemmissa maissa liittyivät etnisten, kielellisten ja uskonnollisten ryhmien monimutkaisiin suhteisiin, yhteiseloön ja konflikteihin alueella. Voimakkaimmin tuotiin esille Kosovon asema ainoana Euroopan maana, jolla ei ole viisumivapautta muihin maihin. Tämä viesti toistui niin kansalaisjärjestöissä kuin myös parlamentissa. Pohjois-Makedoniassa taas yllätti se, miten paljon naisten oikeuksista ja tasa-arvoon liittyvistä haasteista puhuttiin ääneen. Tällaiset ajankohtaiset kysymykset eivät välttämättä nousisi esille ”perusturistille”, mutta vierailukohteissa päästiin kurkistamaan pintaa syvemmälle ja oikeasti tutustumaan yhteiskuntiin eri ulottuvuuksineen. Virallisten vierailukohteiden lisäksi näimme upeaa luontoa. Kosovon vuoret veivät meidän sydämemme ja samoin Matka-kanjoni Skopjen läheisyydessä oli upea, vaikka veneiden jumputus ja suuret ihmisjoukot veivätkin huomiota turhan paljon pois luonnon kauneudesta ja rauhasta.

Suosittelen kaikille VIExpert-opiskelijoille opintomatkaa ja etenkin sellaiseen kohteeseen, jonne et välttämättä yksin matkustaisi. Vaikka olenkin reissannut paljon, niin millään muulla matkalla en ole päässyt tutustumaan yhtä syvällisesti ja monipuolisesti matkakohteen historiaan, kulttuuriin ja nykytilanteeseen. Matkat ovat yleensä pintaraapaisua ja sitä, mitä virallisilla narratiiveilla esim. museoissa halutaan kertoa. Kuitenkin vierailtuamme monipuolisesti eri paikoissa, kansalaisjärjestöistä yliopistoon ja Suomen Pristinän-suurlähetystöstä Kosovon parlamenttiin, saimme monia eri näkökulmia asioihin. Kaikki ei ole niin yksinkertaista, kuin miltä näyttää.

Kosovossa:

Youth Initiative for Human Rights -ihmis oikeusjärjestö

Suomen suurlähetystö Kosovossa

Balkan Green Foundation - ympäristöjärjestö

Pohjois-Makedoniassa:

Ss. Cyril and Methodius University of Skopje

United Nations Development Programme

Suomen kunniakonsulaatti

Ryhmäkuva Pristinasta.

Kosovon parlamentti, tapaaminen ulkoasiainkomission puheenjohtajan ja kansanedustajan kanssa

Prizrenin päiväretki

JOS EI ME,

TEKSTI JA KUVAT: ALEKSANDER MALINEN

NIIN KUKA MUU?

Helmikuun 24. päivä jää monella tavalla historiaan. Naamarit otettiin pois kasvoilta, Euroopassa alkoi suurin sota sitten vuoden 1945 ja neutraalina ja suomettuneena tunnettu pieni maamme otti askeleen kohti NATO-optiotaan. Suomen Turvallisuuskomitean mukaan kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Nämä toiminnot tulee taata myös kriisin ja poikkeustilan aikana. Yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja on myös turvaamassa uskottava puolustus, joka on maassamme perustunut itsenäisyytemme alusta asevelvollisuuteen.

Velvollisuudella on kuitenkin myös toinen osuus, nimittäin reserviin päästyä vastuu fyysisen ja henkisen toimintakyvyn ylläpidosta siirtyy reserviläiselle itselleen. Suomessa tämä on kuitenkin tehty helpoksi vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan kehittymisen myötä. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen juuret yltävät pitkälle Suojeluskuntien aikaan, jonka ”Liittoutuneiden valvontakomissio” eli Neuvostoliitto ajoi alas. Nyt ilmiö on jälleen keräämässä suosiota Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä.

Huhtikuuisena perjantaipäivänä moni korkeakouluopiskelija olisi varautumassa vappuun, mutta en minä ja noin parikymmentä muuta. Suuntana meillä on Hälvälän harjoitusalue, jossa ORUP (opiskelijain reserviupseeripiiri) järjestää yhteistyössä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kanssa jääkärikurssin. Viikonloppu on siis höystetty teekkarihuumorilla ja inttijuttujen muistelemisella. Matkalla Helsingistä nappasin kyytiini kaksi Helsingin yliopiston historianopiskelijaa, ja matkamme sujuu oikein antoisasti sotahistoriasta, strategiasta ja Ukrainan sodasta jutellessa.

Paikalle saavuttuamme varustauduimme, kuittasimme Nokian kumitehtaan näkemyksen rynnäkkökivääristä ja meille pidettiin alkupuhuttelu. Jos lukija jäi miettimään, miksi meille jaettiin rynnäkkökiväärin sijaan kuminen rynnäkkökiväärin siluetti, niin avatkaamme hieman asiaa. Vuonna 2020 tehdyn lakiuudistuksen myötä MPK sai luvan ottaa vastaan Puolustusvoimilta siviilikäyttöön suunniteltuja kertatulta ampuvia kiinalaisvalmisteisia kiväärejä, joita saatiin erittäin pieni määrä ja joiden laatu on ollut varsin heikko. Laatuongelmien takia osa kivääreistä on käyttökiellossa. Ennen kyseistä lakiuudistusta MPK pystyi lainaamaan Puolustusvoimilta heidän omia aseitaan, jotka ovat reserviläisille jo ennestään tuttuja.

Kumisen nokialaisen selkään vedettyäni ajattelin, kuinka monta vitsiä akateemisen taustan omaavat nuoret miehet keksivät mustasta ja pitkulaisesta kumiesineestä. Vastauksena – erittäin monta, joista valitettavasti mikään ei ole painokelpoinen. Saman ilmiön olen huomannut myös aiemmissa ORUPin järjestämissä harjoituksissa. On mielenkiintoista seurata, miten akateemiset nuorukaiset taantuvat yläastehuumoriin vetäessään maastokuvioiset vaatteet päällensä ja siirtyessään metsään.

Meidät jaettiin kahteen ryhmään, joista toisen sain johdettavaksi. Tämä uutinen ei minua erityisemmin innostanut, sillä vastuulleni siirtyi hetkessä vartiovuorojen laatiminen, aikataulutus, suunnistus sekä marssin johtaminen. Olisin mielelläni ottanut tämän viikonlopun ihan vain sivustakatsojan roolissa, mutta menkööt. Kuittasin ryhmäkohtaiset varusteet, jotka sisälsivät puolijoukkueteltan kamiinoineen, metsässä hyödyllisiä työkaluja, sekä useamman harjoitusversion kevyestä kertasingosta ja telamiinoja. Viikonlopun ohjelmassa oli koulutusta toimintakyvyn ylläpidosta, suunnistamisesta, radioviestinnästä, taisteluensiavusta sekä jääkäriryhmän puolustuksesta.

Taisteluensiapu on äärimmäisen tärkeä taito, joka pitäisi olla hallussa jokaisella reserviläisellä. Kouluttajamme on ammatiltaan ensihoitaja. Hänen mukaansa paine- ja kiristyssiteitä osaavat käyttää entiset rauhanturvaajat ja erikoisjoukkokoulutuksen käyneet. Kiristysside pitää asettaa haavoittuneen raajan tyveen 60 sekunnin sisällä haavoittumisesta. Kuulostaako helpolta? Todellisuus on kuitenkin toista, nimittäin puutteellinen kiristyssiteen käyttö aiheuttaa tänäkin päivänä eniten tappioita taistelukentällä. Näitä puutteita koulutuksessa pyritään korjaamaan kehittyneimmillä kiristyssiteillä, jotka varmistavat riittävän esikireyden automaattisesti.

Palataan hetkeksi takaisin puhumaan kurssilaisista. Kurssin on järjestänyt Opiskelijain reserviupseeripiiri yhteistyössä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa. Suurin osa osallistujista ovat korkeakouluopiskelijoita teknillisiltä aloilta. Edustuksessa on niin Lappeenrannan teknillisen yliopiston kuin Aalto-yliopistonkin opiskelijoita, ja tämä mahdollistaa myös verkostoitumisen sellaisten alojen opiskelijoiden kanssa, joiden kanssa ei muuten tapaisi.

Toisena tulevat humanistiset aineet ja kärjessä historian opiskelijat. Mutta mikä on näiden ihmisten motivaatio luopua yhdestä oluenhuuruudesta viikonlopusta vapun kynnyksellä ja vaihtaa tämä metsässä rynnäämiseen vielä täysin vapaaehtoisesti? Kysellessä tätä osallistujilta moni mainitsi Ukrainan tilanteen ja halun kerrata omia sotilastaitojaan.

Monen mielestä vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta on myös hauskaa, mutta tämä harrastus on enemmän kuin harrastus. Tämä on myös velvollisuutta ja osa maamme kokonaisturvallisuutta. Perusidean tiivistää eräs osallistujista varsin hyvin: ”Jos ei me, niin kuka muu.” Taustalla onkin ajatus suuremmasta vastuusta, velvollisuudesta ja ajatuksesta suojella hyvinvointivaltiota sekä suvereniteettia. Järjestäjien mukaan tunkua olisi ollut vielä enemmän, mutta osallistujamäärät olivat rajattuina. Viikonloppu sujuikin erittäin hyvissä tunnelmissa, vaikka jouduimmekin teltan sijaan majoittumaan itserakennetussa hätämajoitteessa.

"Taustalla onkin ajatus suuremmasta vastuusta, velvollisuudesta ja ajatuksesta suojella hyvinvointivaltiota sekä suvereniteettia."

ORUP on ollut mukana järjestämässä monia harjoituksia yhteistyössä Puolustusvoimien ja MPK:n kanssa. Listalle on päässyt myös NATO, sillä ORUPilla on ollut useampana vuotena suomalaisista opiskelijoista koostuva joukko mukana Virossa Kaitseliitin harjoituksissa. Varsin kansainvälistä toimintaa siis.

Lakiteknisesti yhteistyö NATO-maiden kanssa on reserviläisjärjestöillä ollut hankalaa.

Huhtikuun lopulla puolustusministeriö lähetti nopeutetulle lausuntokierrokselle hallituksen esityksen vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä ampuma-aselain muuttamisesta. Lain seurauksena MPK voisi lähettää kurssilaisia ulkomaisten sotilasorganisaatioiden harjoituksiin. Samalla päästäisiin eroon kumirynkyistä, kun MPK saisi jälleen luvan käyttää Puolustusvoimien aseita.

Aiheesta lisää:

<https://intermin.fi/sisaisen-turvallisuuden-strategia>

<https://mpk.fi/>

<https://www.punainenristi.fi/vapaaehtoiseksi/>

<https://turvallisuuskomitea.fi/yhteiskunnan-turvallisuusstrategia/>

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen suosion kasvu on ollut järjestöille ja Suomen kokonaisturvallisuudelle hyvä asia.

Poikkeusoloissa toimintaa on hyvä harjoitella ihan pienelläkin kynnyksellä, sillä MPK:n kurseilla opittuja taitoja pystyy soveltamaan myös muissa kriiseissä. Suomen sisäisen turvallisuuden strategiassa mainitaan, että yhteiskunta koostuu kriisinkestävistä yksilöistä, joilla on valmiudet kohdata erilaisia häiriötilanteita, joita ei hyvälläkään viranomaistoiminnalla voida estää tai ennakoida. Tämän takia yhteiskunnan onkin koostuttava resilienteistä yksilöistä, jotka pystyvät kriisitilanteessa mukautumaan tilanteeseen ja kriisin jälkeen palautua lähtötilaan. Oma kriisinkestävyyttä voi harjoituttaa myös muissa järjestöissä, esimerkiksi Suomen Punaisella ristillä. On myös syytä esittää itselleen seuraava kysymys: *Olenko poikkeusoloissa auttaja vai autettava?* Yhdistyksillä ja järjestöillä on ollut Suomessa suuri rooli turvallisuuden rakentamisessa, ja auttajana voit toimia jo nyt osallistumalla vapaaehtoistoimintaan, sillä kuten on jo käynyt ilmi, turvallisuus on monen eri tekijän toiminnasta kumpuavaa.

Vaihtokertomus: syyslukukausi Tomskissa

(syyskuu 2021 - helmikuu 2022)

**TEKSTI JA KUVAT: ELLA ASIKAINEN
KARTTAKUVA, KTS. KUVATEKSTI**

Tomsk on Länsi-Siperiassa sijaitseva noin puolen miljoonan asukkaan kaupunki, joka on tunnettu opiskelijoistaan. Tomskin kaksi suurinta yliopistoa ovat Tomskin valtiollinen yliopisto ja Tomskin polyteknillinen yliopisto, jossa itse olin. Valitsin Tomskin kohteeksi alunperin, koska se sattui olemaan Aallolla ainoana Venäjän-vaihtokohteena Moskovan ja Pietarin ulkopuolella. Olin jo kerran joutunut pandemian takia peruuttamaan vaihdon Tomskiin, joten olin todella innoissani, kun selvisi, että vaihto ihan oikeasti toteutuu.

Saavuini Tomskiin lentäen ensin Moskovan kautta Novosibirskiin, josta jatkoin junalla Tomskiin. Tomskissa on kyllä lentokenttäkin, mutta se oli juuri tuolloin remontissa. Opintojen alettua kaikeksi riemukseni ne olivat lähiopetuksena. En ollut saanut etukäteen mitään tietoa, olisivatko opinnot etä- vai lähiopetuksena, joten lähiopetus oli erittäin iloinen yllätys. Aluksi oli ihanaa päästä vain lähiopetukseen, sisällöstä viis. Opintojen määrä tuli tosin hieman yllätyksenä. Aallon vaatimalla 30 opintopisteen määrällä kurseja minulla oli aluksi oppitunteja joka arkipäivänä kahdeksan tuntia (ja päälle kotitehtävät ym.), joten oli pakko pudottaa jotakin pois. Oppituntien määrää tosin selittää osin se, että opinnoistani osa oli kieliopintoja, joihin tyypillisesti kuuluu paljon oppitunteja.

Opinnoista itsessään sen verran, että kävin kielikursseja ja muutaman teknisen kurssin. Vähäisten vaihto-opiskelijoiden määrän takia olin monella kurssilla ainoana oppilaana, eli sain käytännössä yksityisopetusta. Se antoi sekä loistavan mahdollisuuden tutustua opettajiin sekä kartuttaa kielitaitoa. Esimerkiksi uusiutuvan energian kurssilla pystyin pyytämään luennoitsijaa opettamaan minulle asiat hieman yksinkertaistetulla venäjällä, ja pystyin aina kysymään häneltä epäselviä kohtia. Kirjoitimme myös yhdessä lyhyen venäjänkielisen artikkelin. Uusiutuva energia ei ole erityisen suosittua öljy- ja kaasuvaltaisessa Siperiassa, ja tämän huomasi myös luennoitsijoiden asenteista. Esimerkiksi energiansäästöä käsittelevä kurssi käsitteli yksinomaan energiansäästöä fossiilisissa voimalaitoksissa. Energiansäästöä kyllä heräsi kysymyksiä muuallakin, kun esimerkiksi asuntola oli talvella lämmitetty niin kuumaksi, että sisällä oli pakko kulkea shortseissa ja avata välillä ikkunaa.

Opiskelija-asuntola, jossa asuin, oli suhteellisen miellyttävä ja sijaitsi kävelymatkan päässä yliopistosta. Muutamat epämukavuudet asuntolan suhteen olivat torakat, yksityisyyden puute, liika vartiointi (esim. vartija aulassa 24/7 ja valvontakameroita kerroksissa) ja se, ettei sinne saanut tuoda ketään vieraita (koronarajoitus).

Lisäksi oli sellainen omituinen sääntö, että jos on yöpynyt muualla, asuntolaan ei päästetä takaisin ennen kuin on käynyt lääkärintarkastuksessa, joka on tietenkin auki vain virka-aikaan. Etenkin tuo lääkärintarkastus-kohta aiheutti aika paljon ylimääräistä päänvaivaa, koska kävin useammillakin yön yli -reissuilla.

Yksi näistä oli opiskelijoiden retkeilykerhon luolakiipeilyreissu Hakasiaan. Kävin myös saman kerhon hiihtovaellusreissulla ja muutamalla muulla reissulla. Sijainnin puolesta Tomskissa oli hienoa juuri se, että sieltä käsin pystyy näkemään muutakin Siperiaa, koska samanlaista mahdollisuutta ei välttämättä toiste tule. On Tomsk kuitenkin ihan itsessäänkin näkemisen arvoinen kaupunki. Talvella Tomsk on parhaimmillaan, kun kaupunkiin pystytetään jääveistoksia ja luistelukenttiä. Ylipäänsä talvi Tomskissa, ainakin sen osalta kun sitä kerkesin nähdä, oli mukava, koska loskavaihe oli hyvin lyhyt. Talvitekemistä löytyy paljon, esimerkiksi luistelua, hiihtoa ja avantouimista.

Tomskin alue. Tomskin kaupunki merkitty tähdellä.

Harjoittelut Prahassa 2020 & 2021

TEKSTI JA KUVAT: ALINA JOKELA

"Olin saanut unelmieni harjoittelupaikan ja odotukset tuleville kolmelle kuukaudelle olivat erittäin korkealla."

...

"Harjoitteluni - ja koko maailma - muuttui muutamassa päivässä maailmanlaajuisen pandemian vuoksi."

"Kaupan kassa varmasti ihmetteli, miksi ostin valtavan kasan kaupan kalleinta suklaata paikallisten hamstratessa vessapaperia ja säilykkeitä."

*L*ähdin ensimmäisen kerran harjoitteluun Suomen suurlähetystöön Prahaan maaliskuussa 2020. Olin saanut unelmieni harjoittelupaikan ja odotukset tuleville kolmelle kuukaudelle olivat erittäin korkealla: mielenkiintoisissa ministeritapaamisissa avustamista, suomalaisen koulutuksen ja äitiyspakkauksen esittelyä Prahan Eurooppa-päivässä Suomi-standilla, matkat ympäri Keski-Eurooppaa ja salaa haaveilin jopa työmatkasta Slovakiaan. Tarkoitukseni oli myös kerätä motivaatiota opintojen loppurutistusta varten, sillä harjoittelun jälkeen edessä oli enää gradun viimeistely. Harjoitteluni - ja koko maailma - muuttui muutamassa päivässä maailmanlaajuisen pandemian vuoksi.

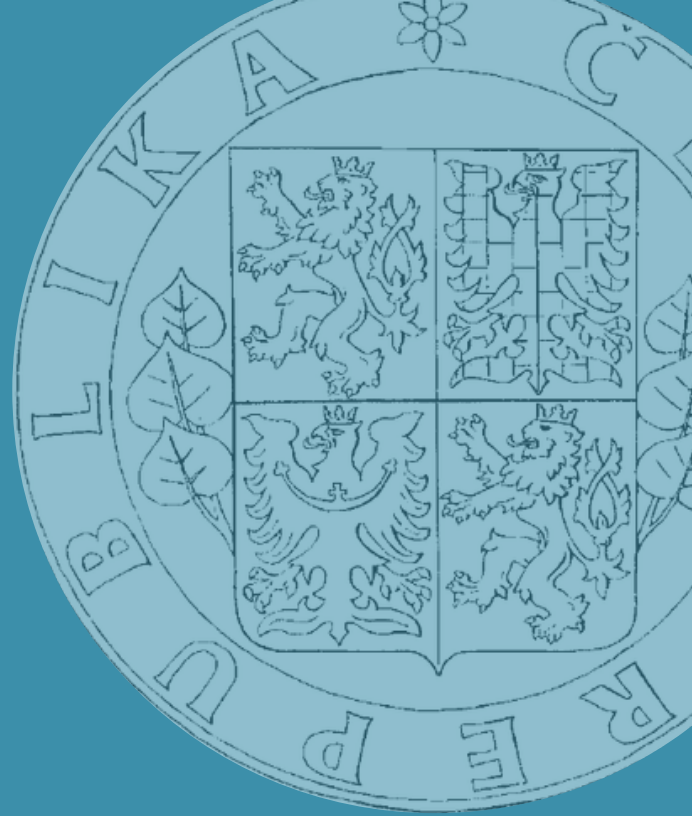
Toimin samaisena keväänä 2020 Tšekkiin suuntaavien Helsingin yliopiston vaihtareiden tuutorina, olinhan asunut maassa jo pari kertaa aiemmin. Olimme suunnitelleet kaikenlaisia reissuja, juhlia ja tapaamisia yhdessä. Maaliskuun puolivälissä vaihtareiden ryhmächatissa puheenaiheet vaihtuivat siihen, onko tšekkiläinen sairaanhoito luotettavaa ja kuka pääsi vielä viimeiselle lennolle Helsinkiin ennen kuin koko Eurooppa sulkeutui lähes kokonaan. Sain soiton yliopistolta, että he olisivat perumassa harjoitteluni ja pyysivät palaamaan mahdollisimman pian Suomeen. Kun kerroin, että minulla ei ole asuntoa Suomessa ja aioin jäädä Prahaan kävi mitä hyvänsä, sain jatkaa harjoittelua.

Kun Tšekissä julistettiin ulkonaliikkumiskielto ja tajusin, että viimeinen lento Suomeen oli kuin olikin lähtenyt, aloin katumaan päätöstä. Kävin ostamassa koti-ikävään Fazerin sinistä, jota oli tullut lähi-Albertin valikoimiin sillä välin, kun olin vaihtoni jälkeen asunut Suomessa. Kaupan kassa varmasti ihmetteli, miksi ostin valtavan kasan kaupan kalleinta suklaata paikallisten hamstratessa vessapaperia ja säilykkeitä.

"MINULLA EI OLE ASUNTOA SUOMESSA JA AION JÄÄDÄ PRAHAAN, KÄVI MITÄ HYVÄNSÄ."

Onneksi kuitenkin jäin. Vaikka harjoittelu ei todellakaan ollut odotusten mukainen ja hirveästi en tilanteesta johtuen päässyt tutustumaan suurlähetystön tavalliseen arkeen, vahvasti (erittäin kliseisesti) kokemus itseäni valtavasti muilla tavoin. Pääasiallisiin tehtäviin harjoittelijana kuului mediaseuranta, Tšekin ja Slovakian politiikasta raportointi Suomeen, ja erilaiset viestinnälliset tehtävät, kuten suurlähetystön sosiaalisen median ja verkkosivujen ylläpito. Tapaamiset, konferenssit ja kulttuurimenot sain kuitenkin unohtaa. Kun muualle ei oikein päässyt lähtemään ja Prahassakin sallittuja aktiviteetteja olivat vain ulkoilu sekä töihin ja välttämättömille ostoksille meno, tuli väkisinkin nähtyä Prahasta eri puolia. Harrastukseksi muodostuikin lähiöbongailu ja päämäärätön Tatra-ratikoilla ajelu ympäri kaupunkia.

Miten joku voi luulla MYYRÄÄ pingviiniksi!?

Onneksi minulle annettiin mahdollisuus kokea hieman tavallisempi harjoittelu, kun pääsin lähtemään Prahaan uudelleen viime syksynä 2021 jo valmistumiseni jälkeen. Silloin kyseessä oli Opetushallituksen rahoittama puolen vuoden EDUFI-harjoittelu, jossa harjoittelijan pääasiallinen tehtävä on tehdä suomalaista koulutusta tunnetuksi Tšekissä ja Slovakiassa. Rakastan raporttien kirjoittamista ja on myönnettävä, että Tšekin ja Slovakian politiikan seuraaminen oli lopulta sitä, mitä halusin tehdä. Vaikka koulutusvienti olikin myös kiinnostavaa ja uuteen aihealueeseen tutustuminen motivoivaa, sashalaisena kuitenkin kaipaa aina seuraamaan mitä ajankohtaista maassa tapahtuu: vaikuttaako Pandoran paperit - tietovuoto vaalitulokseen tai miten V4-maiden johtajien tapaaminen sujuu.

Tšekin kielen opiskelijana ei suurlähetystöharkkaan hakiessa tarvitse todistella kielitaitoaan tai kulttuurintuntemustaan ja aluetietoutta. VIExpertiläisenä taas on helppo perustella tietämystään myös alueen politiikasta ja yhteiskunnasta. Kanssani samaan aikaan harjoittelussa olleelle valtsikalaiselle Tšekki ja Slovakia (ja varsinkaan niiden kielet) eivät olleet kovin tuttuja ennen harjoittelua, vaikka hänellä oli vahva osaaminen kansainvälisestä politiikasta ja EU:sta. Vähitellen hänkin pääsi kuitenkin oikein kiitettävästi jyvälle tšekkiläisistä ja slovakialaisista politiikkameemeistä.

Kun muualle ei oikein päässyt lähtemään ja Prahassakin sallittuja aktiviteetteja olivat vain ulkoilu sekä töihin ja välttämättömille ostoksille meno, tuli väkisinkin nähtyä Prahasta eri puolia.

Kaikenkirjavia eduskuntavaalimainoksia syyskuulta 2021. Kuumia aiheita yksityisautoilu, hintojen nousu ja koronarajoitukset.

Vaikka me itäiseen Keski-Eurooppaan, Balkaniin tai Baltiaan erikoistuneet välillä moitimme VIExperttiä Venäjään painottumisesta, on niistäkin opinnoista ehdottomasti hyötyä erityisesti ulkopolitiikasta raportoidessa. Tuskin on (itäisen) Euroopan valtiota, jonka ulkopolitiikkaan Venäjä ei suuresti vaikuttaisi – varsinkaan näinä aikoina. Ensimmäisenä työtehtävänäni jo keväällä 2020 taisi olla kirjoittaa raportti Venäjän informaatiovaikuttamisesta Tšekissä ja Slovakiassa. Toisaalta suosittelen Venäjään erikoistuneita sashalaisia tutustumaan myös IKEBB-maihin, sillä alueen suurlähetystöissä on varmasti mielenkiintoisia harjoittelupaikkoja tarjolla. Sashalaisia olikin samaan aikaan myös muissa ulkomaan edustustoissa – perjantaisin lähetin perinteisen nolon GIF:in kollegoille esim. Bukarestiin ja Moskovaan Ulkoministeriön Skypeä.

Prahaa ideaalimpaa sijaintia harjoittelulle tai vaihdolle ei mielestäni ole (... tai no ehkä Bratislava tai Brno). Tšekin ja Slovakian politiikka ei myöskään ole tylsää seurattavaa VIExpertiläisille. Sen todisti esimerkiksi Vrběticeen ammusvaraston räjähdysten paljastuminen venäläisten vakoojien tekosiksi tai Prahan pormestarin huhuttu myrkytysyritys keväällä 2020. Viime syksynä jännitimme myös sitä, saako presidentti nimitettyä hallitusta ollenkaan pitkän sairaalajakson jälkeen. Lopulta uudet ministerit nimitettiin juhallisesti akvaariosta käsin.

Tšekki ei myöskään ole vain halpaa biseä, Erasmus-bileitä ja lyhyitä välimatkoja naapurimaiden pääkaupunkeihin. VIExpert-opiskelijalle löytyy erittäin mielenkiintoisia reissukohteita helposti ja edullisesti ihan varmasti jo muutaman metropysäkin päästä keskustasta. Lisäksi suosittelen lämpimästi myös Slovakiaa, joka kuuluu myös Prahan edustuston vastuualueeseen. Odotan kovasti, että joku VIExpertiläinen lähtisi harjoitteluun Prahaan, jotta saisin lähetellä jo aiemmin mainittuja tšekkipolitiikkamemejä taas jonkun kanssa!

*- Alina Jokela,
VIExpert-alummi*

Idea tähän tekstiin syntyi keväällä 2020, kun kuuntelin **Jasmin Mujanovićin** ja **Aleksandar Brezarin** Sarajevo Calling -podcastin elokuva-aiheista jaksoa. Juontajien asiantuntemuksen puute ärsytti minua, ja päätin kirjoittaa aiheesta oman vastineeni. Ainejärjestölehti Gazeta tarjoaa tekstilleni uskoakseni mitä parhaimman alustan ja yleisön.

Tänä vuonna tuli myös täyteen sata katsottua jugoleffaa, ja päätin juhlistaa tätä virstanpylvästä jonkinlaisella retrospektiivisellä katsauksella. Lopputulos on luultavasti esseemuotoinen rakkauskirje tai nuoruuttaan romantisoivan ex-balkanistin nostalgiapotpuri, mutta ainakin lukijaa on varoitettu: *hajmo momci, idemo dalje*.

Joku saattaa pohtia, että voiko entisen Jugoslavian alueen elokuvasta puhua yleistävästi “jugoleffoina”, mutta tällainen niputus on mielestäni perusteltu useastakin syystä. Maiden yhteinen historia sekä televisiokanavilla vuodesta toiseen pyörivät klassikkoelokuvat riittävät perustelevaan nimityksen toisen Jugoslavian aikaisen (1945–1992) tuotannon kohdalla, mutta elokuvia toteutetaan edelleen yhteistuotantoina ja monet näyttelijät työskentelevät yli nykyisten valtionrajojen.

TEKSTI JA KUVAT:
OMAR FASOLAH

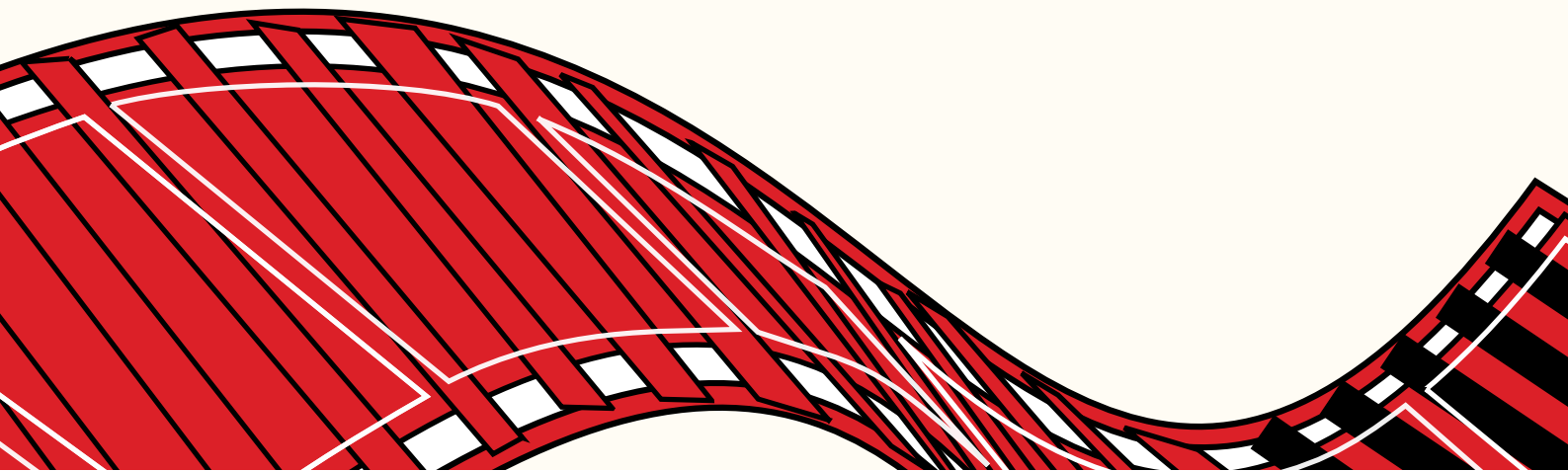
KRUGOVI

Kymmenisen vuotta sitten opiskelin media-alaa, ja halusin vaatimattomasti tulla suureksi elokuvantekijäksi. Olin tuolloin kiinnostunut enemmän ranskalaisesta ja neuvostoliittolaisesta elokuvasta sekä kaikenlaisesta obskyyristä häröilystä, mutta ahmin filmejä sen suuremmin miettimättä valmistusmaita tai ilmestymisvuosia. Rakkautta & Anarkiaa -festivaaleilla juoksin teatterista toiseen katsoen parhaimmillaan neljä elokuvaa päivässä.

Erityisesti 2013 on jäänyt mieleeni ehkä parhaimpana festarivuotena. Silloin näin esimerkiksi kroatialaisen **Vinko Brešanin** komedian *The Priest's Children*, joka alkaa hartaan katolisen kioskimyyjän uskonpainista ja päättyy kansainvälisten medioiden taltioimaan farssiin. Suuren vaikutuksen teki myös serbialaisen **Srđan Golubovićin** *Circles*, jonka jälkeen kättelin vieraana ollutta ohjaajaa Bio Rexin portaissa ja kerroin hänelle elokuvan olleen "*the best film of the year*".

Pidin tuolloin myös hyvin paljon **Emir Kusturicasta**, joka vielä 1980-luvulla ohjasi puhuttelevia ja taiteellisesti kunnianhimoisia teoksia. Myöhemmin hänen tekeleensä valitettavasti luisuivat itseparodian puolelle, ja elokuvamaailman ulkopuolella mies on viime aikoina joko lietsonut serbinationalistista kiihkoilua tai poseerannut **Putinin** kanssa. On kuitenkin totta, että hänen elokuvansa *Muistatko Dolly Bellin?*, *Isä on työmatkalla* ja erityisesti *Mustalaisten aika* herättivät kiinnostukseni entisen Jugoslavian aluetta kohtaan, josta halusin tietää lisää.

Jotenkin samoihin aikoihin aloin enemmän kiinnostua historiasta, kirjallisuudesta sekä kansainvälisestä politiikasta, ja keväällä 2014 Taikin pääsykokeet, joihin olin koko vuoden valmistautunut, eivät enää kiinnostaneet. Lukioikäisenä katsotut elokuvat loivat hyvän yleissivistyksen, ja niiden kautta aukesi uusia ovia. Monen mutkan kautta päädyin tammikuussa 2015 työväenopiston serbian kurssille.

“RIJEČ PO RIJEČ”

Ajatus kieliopinnoista oli muhinut mielessäni jo pidemmän aikaa, ja suurin syy opiskeluille oli niiden kautta aukeava mahdollisuus päästä käsiksi primäärilähteisiin ja pintaa syvemmälle vieraisiin kulttuureihin. Kaikki klassikot jo nähneenä elokuvaharrastukseni oli muuttunut eräänlaiseksi salapoliisityöksi. Törmäsin usein kiinnostaviin teoksiin, mutta englanninkielisten lähteiden varassa operoiminen tuntui liian rajoittavalta.

Esimerkiksi kiinnostavimmat elokuvat tulivat mielestäni **Titon** poismenon jälkeen 1980-luvulla, jolloin myös Jugoslavian taide- ja kulttuurikentällä tapahtui suuria muutoksia. Maan ilmapiiri alkoi muuttua vapaammaksi, ja populaarikulttuurin saralla nähtiin provosoivampia ja rohkeampia avauksia. Elokuvan puolella tarinat monipuolistuivat, ja aiemmin vaiettuja aiheita alettiin käsittelemään kriittisesti.

Edellä mainitun Kusturican lisäksi myös monet muut ohjaajat käsittelivät ajankohtaisia ja poliittis-yhteiskunnallisia aiheita valkokankaalla. Esimerkiksi **Goran Markovićin** kauhuelementtejä sisältävä *Deja Vu* kuvaa pianonopettajan lapsuuden traumoja, jotka juontavat juurensa toisen maailmansodan jälkeisiin tapahtumiin. **Živko Nikolićin** pehmopornomainen *The Beauty of Vice* taas kertoo patriarkaalisen yhteiskunnan ja modernin maailman kohtaamisesta Montenegron naturistirannoilla.

Aloitin työväenopistolla ryhmässä, jossa muut olivat opiskelleet jo puolitoista vuotta, mutta innokkaana ja merkityksellisemmän sisällön puutteesta kärsivänä sain heidät pian kiinni. Katsoin ainakin kurssin alkuvaiheessa jokaisen oppitunnin jälkeen yhden elokuvan, mistä oli sanojen kertaamisen ja kuullun ymmärtämisen kannalta paljon hyötyä. Puolen vuoden opiskelun jälkeen uskalsin katsoa ensimmäisen elokuvan ilman tekstejä, mutta en niitä vielä pitkään aikaan pystynyt jättämään kokonaan pois. Kiinnostavat teokset tehostivat opiskelua ja pitivät mielenkiintoa yllä. *The Promising Boy* päivitti soittolistani jugoslavalaisella uudella aallolla, *Summer in the Golden Valley* tutustutti minut bosnialaiseen räppiin ja **Slobodan Sijanin** komediat jaksavat vielä vuosien jälkeen naurattaa.

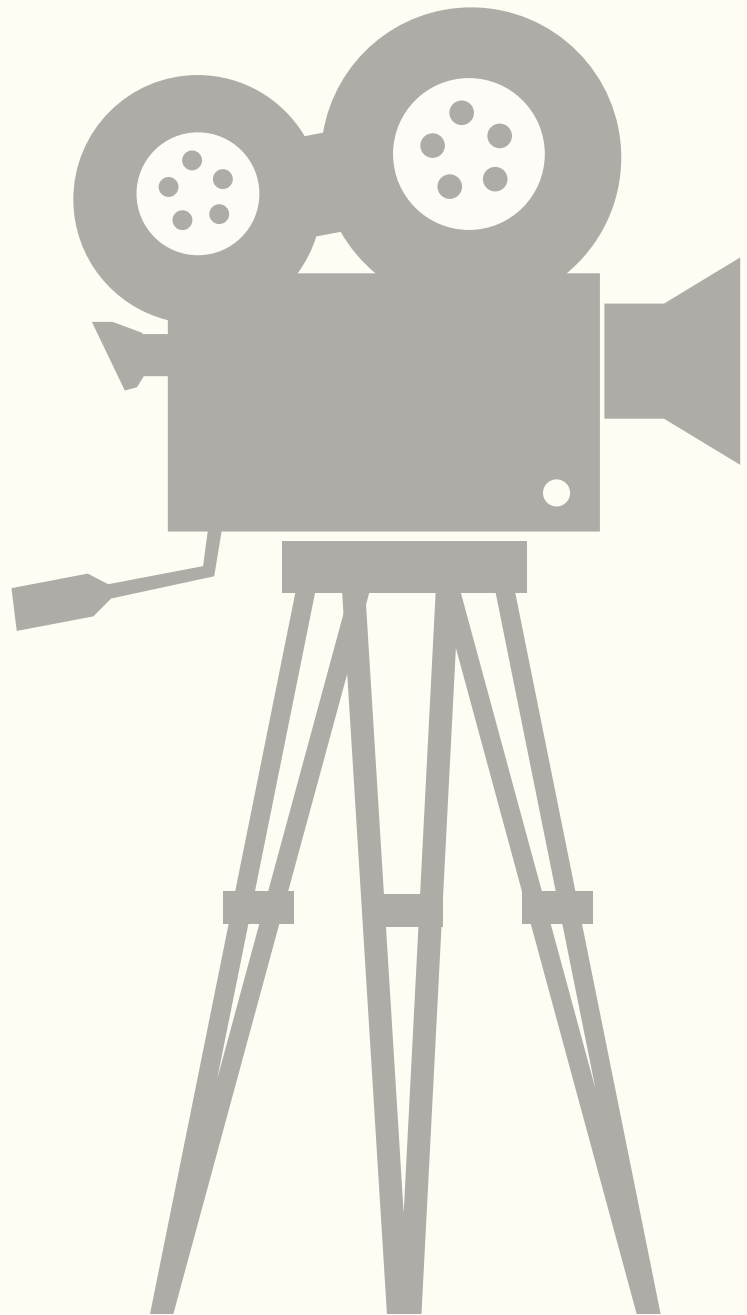
“SAMO NAPRED!”

Syksyllä 2016 aloitin vihdoin yliopisto-opinnot länsi- ja eteläslaavilaiset kielet pääaineenani. Alku tuntui raskaalta ja vaikealta, mutta oli mahtavaa päästä luomaan uutta identiteettiä itseä kiinnostavien asioiden parissa. Rakkautta & Anarkiaa -festivaaleilla vierailut näyttelijä-muusikko **Rade Šerbedžija** esiintyi Dubrovnik-baarissa, ja samoilla festivaaleilla tapasin myös bosnialaistaiseen **Lucile Hadžihalilovićin**.

Ranskassa syntyneen ja uraa tehneen Hadžihalilovićin nimi vilahti myös kaksi vuotta myöhemmin näkemäni Humidity-elokuvan lopputeksteissä. Serbian elokuvapäivillä vuonna 2018 esitetty teos lainaa **Michelangelo Antonionin** *Seikkailua* ja kuvaa belgradilaisen keskiluokan elämää aavemaisen kolkolla tavalla. En muista elokuvasta paljoa, mutta kysyin Suomessa vierailleelta ohjaajalta **Nikola Ljucalta**, miksei hän näyttänyt enemmän alastomuutta. Leffafestarit ja muut kulttuuririennot olivat alueeseen erikoistuvalla opiskelijalle hyvä tapa päästä keskustelemaan taiteilijoiden ja muiden alueelta tulevien ihmisten kanssa.

Loppuvuodesta 2016 pääsin myös ensimmäistä kertaa käymään alueella, ja Zagrebissa ystäväni vei minut nyt jo valitettavasti suljettuun Kino Europaan. Katsomastamme *Goran*-elokuvasta ei tarvitse sen enempää puhua, mutta taisin olla ainoa joka nauroi salissa.

Myöhemmin vaihdossa oli luonnollisesti paremmat mahdollisuudet elokuvien katsomiseen, ja pari viikkoa ennen Suomeen palaamista näkemäni *The Rhythm of Crime* meni välittömästi suosikkielokuvieni joukkoon.

Zagrebissa asuminen poiki myös lisää tapaamisia. Esimerkiksi yliopistolla luonamme vieraili **Dana Budisavljević**, jonka esikoispitkä oli syksyllä 2019 kroatialaisen kulttuurikentän isoimpia puheenaiheita. Arkistomateriaalia, dokumentaarista elokuvaa sekä näytelmäelokuvaa saumattomasti yhdistelevä *The Diary of Diana B.* kertoo Zagrebissa asuneesta itävaltalaisnaisesta, joka pelasti serbilapsia Ustašalta toisen maailmansodan aikana. Elokuva on kokonaisuudessaan hyvin vaikuttava ja käsittelee vaikeaa aihetta kunnioittavasti. Lisäksi Kroatian tiede- ja opetusministeriö lisäsi elokuvan peruskoulujen ja lukioiden opetusohjelmaan vuonna 2020, mikä kertoo elokuvaitateen yhteiskunnallisesta merkityksestä.

TRI KARTE ZA HOLIVUD

Vaikka en ole enää vuosiin haaveillut elokuvaohjaajan tai Bosnian vuorilla taivaltavan sankarimatkailijan urasta, on entisen Jugoslavian alueen elokuva edelleen pieni niche-kiinnostuksenkohteeni, jonka pariin palaan säännöllisesti. Kulttuuriharrastukset toimivat hyvänä vastapainona opiskelulle, mutta myös asiantuntijuutta täydentävänä lisänä, sillä taide on aina vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa.

En usko, että ranska tai venäjä olisivat olleet sen huonompia uravalintoja, mutta Balkanin maiden rikas ja vähemmän tunnettu historia ja taide vetivät parikymppisenä puoleensa. Kymmenen vuotta sitten kirjastosta lainaamani *Musta kissa, valkoinen kissa* -elokuva iski kovaa, eikä ole mielestäni mitenkään liioiteltua sanoa, että pääaineeni valikoitui osittain elokuvaharrastukseni kautta. Päätös on tuonut mukanaan syvempää ymmärrystä ympäröivästä maailmasta, kielitaitoa, työmahdollisuuksia, kansainvälisiä verkostoja ja paljon hyviä ystäviä. Ajatus Balkaniin erikoistuneen tutkijan urasta kuoli jo aikapäiviä sitten, mutta koen Kaakkois-Euroopan antaneen hyviä eväitä ja työkaluja työelämää varten.

Iloinen olen siitä, että alueen elokuva on monessa mielessä kehittynyt ja monipuolistunut, ja esimerkiksi aiemmin varsin tuntematon kosovolainen elokuva on nyt **Blerta Bashollin** ja **Samir Karahodan** johdolla niittänyt kansainvälistä mainetta. Suuri ilonaihe on myös ensi kuussa järjestettävä Rakkautta & Anarkiaa, jonka ohjelmistossa tiedän tänäkin vuonna olevan elämää mullistavia elokuvia.

Nastavit će se... Jatkoa seuraa...

Sashan hallitus testaa Soplicaa

TEKSTI JA KUVAT: JUHO PITKÄNEN

Vietnam flashbacks, sanoi sashalainen Soplicasta.

Toukokuussa Sashan hallitus kokoontui Tampereen Järvensivuun ryhmäytymään. Siinä sivussa siemailtiin puolalaista nektaria, Soplicaa – tietenkin lentokentän pikkuisista tax free -pulloista.

Se muuten lausutaan Soplitsa, ei Soplika.

Tarjolla oli viisi värikästä pulloa, joista jokainen arvosteltiin asteikolla 1–5. Neljän arvostelijan läsnäollessa maksimipisteiksi siis muodostui 20.

Myös reportaasia kasannut toimittaja pääsi valitun journalistisen metodin myötä maistiin, mutta vetäytyi itse tuomarointiprosessista.

TUOMARISTO

Aleksander,
työelämävastaava

Alisa,
kulttuurivastaava

Maria,
vpj

Elisa,
viestintävastaava

Ensivaikutelmat ja ennakkosuosikki

Elisa: Pullot on söpöjä. Soplica parantaa minkä tahansa flunssan. Minulla on Soplicasta vain lämpimiä muistoja, lämmin läikähdys tuntuu sydämessä. Ennakkosuosikkini on **hasselpähkinä-suklaa**.

Aleksander: Tänään eletään uudestaan lukiolaisten risteilyä ja vadelmalikööriä, eli Vietnam flashbacks. Näyttää ihan Alkon alahyllyltä. **Mustaherukka vie**.

Maria: Kauniita värejä, upea kokonaisuus. Kaikki hunajan sävyt. Luulen, että **vadelma** on paras.

Alisa: Hillomaisen pehmeitä tuoksuja. **Hasselpähkinä-suklaa** on kovin.

Vadelma

"Hillomainen. Käynyt hillo. Odotin pahempaa."

"Ihana haju, viinainen mutta pehmeä!"

1 2 3 4 5

"Tuoksu pehmeä, maku viina."

Kokonaispisteet: 12/20

Sitruunahunaja

"IHANA TUOKSU!"

"Inkivääriä sekaan ja flunssa paranee."

1 2 3 4 5

"Yrttitee."

"Strepsils mint."

Kokonaispisteet: 13/20

"Mikä vittu on kvitteni?"

Kvitteni

"Jos tequila on 0, niin tää on ehkä 1."
"Epävarmuus on vahvaa. Tosi karkkimainen"

1 2 3 4 5

"Väänsi naaman!"

Kokonaispisteet: 9/20

Hasselpähkinäsuklaa

"Tätä on odotettu. Tuoksuu niin hyvältä!"

"Puolan vastaus Nutellalle."

1 2 3 4 5

"Sopisi vujen jälkiruokajuomaksi!"

"Taivaallisen hyvää kamaa!"

Kokonaispisteet: 20-/20

"Tuoksuu venäläismummon tekemältä hillolta."

"Vahva hillo. Ei ole luonnollinen tuoksu."

Mustaherukka

1 2 3 4 5

"Onks tää vahvempi ku noi muut?"

"Pitkä maku. Solid."

Kokonaispisteet: 12/20

Voittajaksi selviytyi nutellamaisen pehmeä hasselpähkinäsuklaa pistein **20-/20**. Miinus tuli Alisalta.

Loppukaneetit voittajasta:

Elisa: Lisää, kiitos! Kuin Mignon-muna.

Alisa: Tämä on vähiten hirveä.

Maria: Voisin haistella tätä loppuillan.

Aleksander: Kunpa tämä poistaisi hasselpähkinäallergiani.